

Locuinti'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a tragatoriului
(Lóvász-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancaute nu se voru primi decat nu mai de la corespundintii regulari ai „Federationii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va essi Joul-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . . . 5 „ „ „
Pre anulu intregu . . . . . 10 „ „ „

Pentru Romanii'a:

prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 28/16 Maiu 1873.

Sè inregistràm faptele implinite, pentru cà numai asiè potemu sè fimu a stare a ne orientá, dacã nu mai parte in viitoriu, cellu pucinu de si pre mane. Numai asiè vomu fi in are a da directiune buna si saluta-passiloru nostri, dacã vomu tiené ontu de faptele acelloru-a, cari mai autu ne importa. De o cam data ne vomu occupá mai pre largu de marea schimbare ce s'a severstitu dillele acea in Franci'a; o schimbare acest'a, o catastrofa, a carei gravitate este ne-calculabila, alle carei consecintie nepre-diute, inse in totu casulu mai multu nu mai pucinu funeste.

Thiers a cadiutu si Mac-Mahon, acele de Magent'a, este alessu presiente allu Republicei. In annulu allu alea dupa devingerea Communei, Franci'a stá era-si la pragulu unei revolutiuni, inaintea unei noue epoce a oriei salle. Cine inse ni va spune? Ine se va incumetá a prognosticá, cà titlu, ce nume are sè porte odata questa epoca? Fi-va ore revolutiunea, acellulu infricosiatu intre frati de au sange, carea se va incercá a ster- cu totulu pre Franci'a din sfrulu similoru factori ai heptarechetei euro- ne? seau cà dora restauratiunea mo- archista vrè sè-si pregatesca callea rin spad'a ducelui de Magent'a? Seau ca un este nici un'a din aceste, ci a contra este primulu passu càtra bellulu de resbunare? Aceste sunt treburi cari asta-di se audu de pre ale fia-cariu moritoriu; intrebári, si preoccupa, implu de spaima, frica chiaru de terrore spiritele si anime- nu numai alle celloru ce porta up'a si sunt urdftorii acestei situa- ni, ci chiaru si alle celloru mai cinice si mai innocente fiintie uma- de pre intrega acesta parte a glo- ni ce locuimu.

Betranulu Thiers, care prin intiel- tiunea si tactulu seu, in tempulu lu mai critieu a sciutu sè conduca Franci'a printre Scilla si Caribde cà- limanulu fericii si allu salutei; ca mare patriotu, care prin ener- sa straordenaria a stabilitu orde- si pacea in intru si prin faptele de maretie a storsu nu numai res- tul., ci chiaru si admiratiunea ini- ciloru esteri ai poporulu francesu; atu caruntu diplomatu, care a redi- tu Franci'a din ruine era-si la cul- inaltfmei salle — a cadiutu si lo- u seu l'a occupatu ducele de Ma- a marescalculu Mac-Mahon. Impre- urea, cà acestu nou presiedinte al- Republicei, precum si presiedintele nării nationale, Buffet, se tienu de tid'a bonapartista, face pre multi a de, cà restauratiunea Napoleonidi- u este prin acest'a assecurata. Ce e ptu, asiè se pare a fi, inse pre alta parte sè nu perdemu din ere modulu, prin care a ajun- Mac-Mahon in fruntea Republi- Prin allegerea lui Mac-Mahon de siedinte allu Republicei monarchistii u voitu a ajunge de-o-cam-data alta- de càtu a impedeá proclamarea publice definitive si a-si assecurá areea armata, spre a tiené astfelu frenu pre republicanu si pre radi- Inse indata ce nu va mai fi vor- de combaterea Republicei, atunci intiele si nisuintiele differiteloru

fractiuni monarchistice se voru separá, fia-care va cautá a trage jaru la ol'a sa, si apoi sè nu u tãmu, cà in fine poporulu francesu, care in majoritatea sa este republicanu, inca va avé sè stèe la vorba.

In assement impregiurari este gren d'a face combinatiuni pre venitoriu, de-ora-ce din tote aceste se vede, cà pacea interna a Franciei nu este asigura- rata nici baremu pentru unu momentu; potemu fi inca pregatiti a primi in tota or'a scirile celle mai neacceptate.

Manifestulu prin care ducele de Magent'a aduce la cunnoscintia adu- nării nationale primirea grelei sarcine de conducatoriu allu destineloru Fran- ciei, nu amintesce prin nici unu cu- ventu Republic'a, ci se marginesce a accentuá, cà cu ajutorulu lui Ddieu si allu armatei spera a sustiené pacea si ordenea in tierra si astfelu a continuá oper'a eliberarii pamentulu francesu de liftele straine. Inse pre candu se ceteá acestu manifestu in adunarea nationale, si pre candu monarchistii lu salutau cu viue applause, pre atunci multfmea de pre afara strigá necontentitu „Sè traiesca Republic'a! Sè traiesca Thiers!“

Noi ca Romani, ca frati de unu sange cu poporulu francesu, n'avemu de càtu sè ni exprimemu dorerea si ingrigirea in faci'a unei assemeni cri- tice situatiuni; n'avemu de càtu sè con- jurãm pre toti cei ce si iubesc pa- tria si patriana, ca sè cante si nisuesca a evitá revolutiunea, spre a ferí Fran- ci'a de noue versári de sange, de noue doreri si desastre, cari i-aru storce po- terile abie recascigate, aru slabí-o pen- tru mai multu tempu si astfelu ar silí-o a tiené inca mai multi anni trup- pele inimiculu seculariu pre pamen- tulu seu.

In mediu-loculu cellei mai mari ne- norociri, ba chiaru in momentulu can- du este apprope a-si dá ultim'a respi- ratiune, omulu si-mai face totu-si ore- cari sperantie de scapare; pentru aceea si noue ni place a crede, cà Republic'a francesu nu numai n'a cadiutu, ci din contra, acestu incidentu contribue la stabilirea ei mai multu de càtu totu ce s'a facutu pana acum spre acestu scopu. Prin acesta cadere republicanii si-au reafiatu scopulu lor concretu, parol'a lor, pre candu din contra mo- narchistii chiaru prin acesta victoria si-au perdutu tactic'a, intiellegerea si unirea de pana acum; differitiu candi- dati de tronu voru incepe a rivalisá intre sine si intr'o buna demanetia ne vomu pomení, cà guvernulu lui Mac- Mahon a moritu in aceea-si sala pur- puria, in care s'a nascutu, fara a se fi versatu vre-o picatura de sange.

Romanii in ultim'a aduna- re gen. comitatensea Clu- siului.

(Fine.)

Intr' alta dí dupa amedia-di comi- tele supr. pune la ordine intre altee propunerea d-lui prot. G. Popu, sus- crissa de dd. propunetoriulu L. Vaidá, Anania Popu si Leon- tinu Popu, ca comitatulu prin o representatiune sè roge pre ministrulu de culte si invetiamentu, cà din proiec- tulu de organizare a gimnasieloru primitu de senatulu scolast. de tier- ra sè se omitta acellu §, ce prescrie

limb'a mag. de limba a propunerei in tote gimnasiale, fora exceptiune, deci si in scelle confesiunali; sè se omitta ca titlu, ce vetema §§. 14 si 17 ai art. de lege 44 din 1868 cum si inte- rnal, culturali alle nemagiariloru. Majoritatea comisiunii permanenté pri- misse amintit'a propunere spre reco- mendare plenului, dara in locu de re- presintatiune voiá numai simpla amint- tire in protocolulu adunarei generali.

De aceea se scola d. propunetoriu si areta justeti'a propunerei salle ori- ginali „Bine cà — díce intre alte — obiectulu din desbatere inca numai ca proiectu ni ammentia limb'a in sco- lele nostre confesiunali si nationali, dara principii obsta etc.“ Cere dreptu aceea, represintatiune, de-ora-ce una simpla memorare in protocolu ar' poté fi usuru trecuta cu vederea.

D. L. V a i d á are asiá de necla- tita cedintia in sentiulu de justetia a membriloru comitetulu adunatu, încãtu nu crede cà se va aflá unulu, care sè nu partinesca acèsta prea justa propu- nere. Intru atãt'a e convinsu despre ast'a, càtu inca inainte cutedia a-si es- prime multiumit'a, cà ei on. comitetu binevoiesce a spriginí motiunea. Nici si-cerú cuventu din alta cauza, decãtu pentru impregiurarea, cà comitetulu permanente recomandá a se exprime partimrea acestei motiuni, nu prin re- parol'a unu, ci numai protocolarmint- e vorbitorulu din contra recomandá, ca mai cu scopu, r e p r e s i n t a t i u - n e; cà-ce dorintia comitatulu se va respicá estmodu mai serbatoresce si va ajunge mai rapede si mai siguru la cunnoscintia d-lui ministru de instruc- tiune care deputatoru nationali in Pest'a li si promise stergerea acellu punctu din proiectulu cestionatu. Mi- nistrulu si-va si tiené parol'a, fora in- doiéla; totu-si prin representatiunea nostra vomu provocá pote assemeni re- presintatiuni si din alte comitate, si asiá ministrulu cu ocasiunea desba- teriloru dietali asupr'a proiectulu din vorba, de cum-va punctulu stergundu s'ar reimprospetá de nou din vre o parte, va poté mai lesne essoperá omi- terea lui, ca a unui-a, contra carui se va fi respicatu opiniunea publica si a unoru municipie cu majoritate magiara.

Professorulu S i l a s í ca Roma- nu nu pote decãtu se primésca propu- nerea: ar' primí-o inse si cá Magiaru nascutu, intru atãt'a o tiene de justa. Ba o tiene nu numai justa, ci si man- tuitoria pentru patri'a intrega, cà-ce ea tientesce neimpiedecarea si inlesnirea generalisării invetiamentulu publicu, firesc prin uniculu modu possibile, acellu allu limbei nationali. Necessi- tatea acestei generalisării in tempulu nostru e universalmente recunoscuta. Au tecutu tempurile nefericite, candu se cpeá, cà poporele lassate in intu- nereculu ignofantiei sunt mai lesne de guvernatu. Esperientia secliloru ne invetá, cà poporele mai cultivate, cari prin armare si-precepu mai bine interes- sele proprie ca si detorintiele càtra statu, in tempu de pace propasiescu cu passu mai siguru, era in cercustári grele pen- tru statu sunt mai patriotice si mai pueiu primitorie de agitatiuni ostili. — Vorbitorulu roga mai departe pre membri mag., sè binevoiesca a votá pentru representatiune, din motivele produsse de antevorbitorii G. Popu si L. Vaidá. Nu díca, cà punctulu proie-

cului, care ne neliniesce, e numai fo- ma, cà-ci proiectulu intregu s'a publi- catu si in foia' ufficiale „Budap.-Közl.“, carea aveá detorintia macaru dupa re- clamarea diuarieloru nationali a demintí sa-a correege acellu punctu, cea ce n'a facutu. — Puna-se membri mag. in pusetiunea nostra si aduca-si aminte, cum se demustrá inainte cu vre 15 anni lips'a eliminiarii limb'e mag. d'in scolele mai innalte. Pre atunci se díca: tenerii absolviti in gimnasia mag. nu potu studeá cu successu la universitate de-ora-se nu sciú bine limb'a germ., deci acest'a trebuie introdussa preste totu ca limb'a propunerii in gimna- siele superiori; dara cei din gimnasiale super. iuca nu potu precepe studeele propuse germanesca, deci limb'a ger- mana trebuie introdussa si in gimnasiale inferiori; aici inse va fi aceea-si piedeca a progressării, deci si norme si scolele populari sunt de a se germanisá, si prin acestu climace tendintia de ger- manisare nu se sfía a descinde pana la prunculu din pãntecetele mamei. „Cum ve sentiati atunci? Puneti, ve rogu, man'a pre anima si marturiti sinceru: au nu ve prindeá ingrigire de veni- toriulu limbei si ginteii vostre? Nu ve mirareti dara, dacã pre noi assemene ne alarmedia atari faime si proiecte. Ca confrati sinceri alergati a ni luá stanc'a de pre anima, a ne mantú de o stare gricia primindu a se face re- presintatiune. — Se díce, cà Magiarulu si-dá si camei'a cellui ce odata i-a ca- scigatu increderea. Romanulu de siguru a meritatu acesta incredere in dieci de secli si in sute de batalie crunte, in cari sangele seu s'a inchiagatu cu allu Magiarulu intru apperarea acestei pa- trie. Si ellu totu-si n'a poffitu nici- odata si nu poftesce de la fratele seu mag. camei'a, ci numai dreptulu seu, macaru una parte din dreptulu seu santu si nealienabile.“

La tote aceste proton. Nic. Gyar- mati oppune, cà dupa ce in obiectulu acestu-a de la locurile innalti n'a so- situ inca nici o scrisore officiala, co- mitetulu prin una represintatiune con- cependa dupa faime-surde s'ar face numai de risu. Dara atãtu prof. Silasi càtu si secret. gub. L. Vaidá de unu accordu i-arréta, cà in presupunerea d-lui Gy. comitetulu s'ar face de risu si prin notiti'a protocolaria, cu carea inse se invoiescu fratii mag. Aderverulu e, cà obiectulu acestu-a este destulu de constatu prin foiele guvernulu. Deci represintatiunea din contra va sierbí numai spre glori'a comitetulu clusianu, ai carui membri si pana acum docu- mentara mai multa justetia, decãtu in celle mai multe municipie. Dacã comi- tatatulu mai de multe ori chiaru si in affaceri de simpla eticheta a tramissu represintatiuni, sè nu preget; a tramitte si in acestu obiectu atãtu de ponderosu; si dacã acum e asiá de justu, de par- tinesce motiunea, arete si bunavointia in mesura deplina, partinindu-o prin una represintatiune càtra ministeriu.

Pentru propunere in sene mai vor- bira Sig. Gyarmati, Al. Déési si Sam. Vaidá. Pre urma comitele supr. aflá una midulocire intre represintatiune si intre simpla notitia protocolaria, acea adeca, ca unu estrassu protocolariu de- spre primirea acestu obiectu sè se tra- mitta numai decãtu d-lui ministru allu culteloru, — cu care si propunetorii se dechiarara multiumiti,

Astfelu decurse acosta lupta parlamentaria. Cu una propunere Romanii picara, cu cea-lalta reusita, si inca intr'unu obiectu nici-decum secundariu. Invetiatur'a e: ca fratii mag. inca nu sunt totdeuna si in tote neprimitori de argumente sanetose. Daca in unele i predomnesce poft'a omenesca de ege-monia si frica de a nu deveni cu tem-pu coversti de Romani si celle lalte nationalitati, de alta parte depinde si de la noi a-li arret'a era si era atatu vanitatea acestei temeri, catu si neju-st'a si stricatos'a trecere preste margi-nile admissibili alle acelei poft'e de pre-dominare. Arretarea acest'a trebuie se li-o facemu pretotideni, necontentitu si cu resolutiune barbat'esca. Siovairea n'are aici locu. Neactivitatea nostra pre terrenulu politicu e stricatos'a pentru noi ca si pentru ei, ca-ci delunga er'a multu doritei impacari. Ori activisti d'ora ori passivisti, potemu fi si se ne adoperam'u a fi si pre terrenulu poli-ticu active si in realitate activi. Ast'a se ni fia devis'a toturoru!

Seleusianu.

Hatiegu 22 Maiu 1873.

Domnule Redactore!

Dorose sunt momintele in cari iau pen-na se vi scria. — Pieptu-mi mi se stringe, anim'a in ellu mi se frange, mintea mi se intuneca, nu sciu de mai esistu ca Romanu ori ba, candu me vedu facia in facia cu gi-ganticulu monumentu allu des-onorei, redicatu de conducatorii poporului d'in Hatiegu, si ca-re va figur'a ca una peta negra si nestergi-bile pentru totu-d'a-un'a in annalele vietii acestui oppidu.

E vorb'a de alegerea deputatului indepli-nita in 20 Maiu st. n. Cine ar' fi cutezatu a prognostica, ca alegerea a dou'a deputatului va fi atatu de scandalosa? Ce minte, fia catu de agera, ar' fi potutu preved'e ca: parentii activitatii d'in ver'a trecuta, se voru converti ca p'aint'o minune in colonne de marmora alle possibilitatii? Cine ar' fi potutu crede, ca acei conducatori, — dupa-ce au bagatu popo-ru lu in caliea activitatii, dupa ce l'au deprinsu a votisa, dupa-ce au redicatu unu standardu, sub care insi-si marturisescu ca totu-d'a-un'a li place a lupta, — acum se se prosterna la pamentu caprinsi de o frica panica, acum se le inchiege sangele in vine, acum se arrunce standardulu mandriei si allu onorei in tina, si aceste tote numai la audiulu despre impo-sant'a figura a lui Lonyay? — O nefericitu oppidu! si de 3 ori nefericitu poporu!

Un'a d'in doue: conducatorii poporului d'in Hatiegu nu sciu deosebire intre adi si eri, intre presente si trecutu, in politica, si atunci pentru-ce se obrudu in fruntea trebiloru? pen-tru ce nu se retragu in liniseca vietiea cas-nice? — seau de sciu, atunci pentru ce li lipsesce buna-vointia? de ce ducu poporulu pana in marginea abisului; er acolo lu perasescu? pentru ce nu s'au incercatu a abate de la ellu rusinea in carea s'a confundatu intr'unu modu atatu de oribilu? Ca-ce e ade-veru facticu: Lonyay e deputatulu Romaniloru d'in Hatiegu. Cifrele atesta destullu de elo-cinte, d'intre 118 voturi, 15—20 straine, er restulu ca la 100 romane, si ast'a e una ur-mare imediata a passivitatii respective a parasirei activitatii incepute in annulu trecutu. Nice unulu d'intre acei-a, cari numai ser'a tardfu in ajunulu alegerei au decretatu si imbraciatu passivitatea, nu s'a dusu la poporu se-lu in-formedie; nice unulu nu s'a ivitu intre poporu se-i de una directiune, se lu imprascie pre acasa ca-ci poporulu fiendu avisatu mai nainte de-spre actulu alegerei s'a prezentatu intr'unu nu-meru destullu de frumosu; nime a facutu cun-noscutu commissiunei cullegatorie de voturi, ca Romanii au imbraciatu passivitatea. — Toti au tacutu.

Cine va fi acum acellu-a, care se pota affirm'a prin acte, ca Romanii au remasu pas-sivi? Fientia umava nu! N'a votisatu intiel-igenti'a voru dice unii... se pote? — Ore allu duoilea votisantu d'intre Romani, n'a fos-tu chiaru acellu-a, care ser'a la consultarea preliminar'a a vorbitu de doue-ori pentru pas-sivitate?.. O rundunea nu face ver'a. Bine dar' o facu 10 ori 20; nice atatea; atunci o facu tote la olalta, ca-ci chiaru atatu prepondera-dia votulu cellu cu 50 mii in portofoiu, ca si

acellu cu 5 cruceri, chiaru asi are dreptu la actulu alegerei cellu intieliginte ca si ellu ignorante. Nimicu mai multu, nemicu mai pucinu.

Tote scandalurile comisse la alegerele d'in Transilvania sunt de o impertantia dispru-toria pre langa scandalulu comissu acur in Hatiegu, a carui grosnicia se reflecta cu pta poterea a supr'a conducatoriloru cari l'au usatu cu atatu mai tare, ca-ce multe sgo ote surde ceruedia prin oppidu.

In 21 Maiu s'a consacratu passivitate, d'in partea intelligentiei prin 80 de blie si mai de 2-ori atatea lampe alle lui Bachu er d'in partea poporului prin doue buti de vinu.

Ca corolariu la tote: Nice in tempulu in-vasiunei ottomane n'au fostu asi decorate tra-dele cu morti, cu acea observare inse, ca ace-sti-a au fostu morti de beti; pre mult, cari n'au avutu cine-i duce a-casa, — i-a slutatu aurora urmatore insa-si pre langa palucuri.

Calletorindu prin Hatiegu si audiendu-le aceste, parte vediendu-le, m'am semtita obli-gatu a le adduce la cunnoscint'a publicului cellu mare, nu ca dora aru fi cui-va spre onore ci fiindu ca pentru unu reu mare, cei d'in urma incercare de a-lu cura e alergareala tri-bunalulu marelui publicu. Unu caletorinu.

Camer'a reprezentatoru Ungariei.

Siedint'a de la 24 Maiu 1873.

Presedintele deschide siedint'a la 10 ore d'ia d'i, si intre altele comunica camerei, ca cont. Albertu L o n y a y, care este alesu de-putatu allu oppidulu Hatiegu, si-a prezentatu literele credentiale.

Vincentiu B o g d a n u interpelladia pre ministrulu de cultu si instructiune publica, ca are cunnoscintia si este in stare se dea desluciri cu privire la accusarile ce profesore-re de la universitate Aug. Lubrich le a redicatu contr'a seminariulu pedagogicu preste totu, si in specie contr'a unoru membri ai corpului professoralu de acellu institutu s'a organisatu in unu modu contrariu chiaru si cu celle mai clare principie alle pedagogice? — ~~Daca dlu ministrulu...~~

despre o assemene calamitate, cugeta d-sa cellu pucinu a ordona investigatiune in acesta privintia si astfelu a grabi intru delaturarea reului ce pote s'ar ivi intr'un'a sean intr'alta privintia? — Interpelatiunea se comunica ministrului concerninte.

Camer'a trece apoi la ordenea diliei si iea in desbatere responsulu ministrului de justi-tia la interpellatiunea ce deputatulu Horan-szky i-a adressatu cu privire la ereditatea sequestrata a lui Kohner.

Ferdinandu H o r a n s z k y este liniscita, ca acesta afacere, in partea sa de dreptu s'a complanatu prin desdaunarea respectiviloru creditori, regreta inse, ca acest'a s'a intemplatu asi de tardfu. Oratorele observa apoi, ca cu tote acest'a autoritatea ministeriulu de justi-tia se affia in jocu, dar fiindu ca nu derece si nu voiesce se fia nedreptu si numai de o parte informatu intru judecarea procedurii acestui ministeriu, roga camer'a ca se provoce pre ministru a-i present'a tote actele referito-rie la acesta afacere.

Ministrulu de justitia P a u l e r: Onorab. Camera! Afacerea din cestiune este d'a se privi din doue laturi, si a-nume atatu din punctu de vedere allu procedurii officialiloru de la ministeriulu respectivu catu si din punctu de vedere allu desdaunarii. Incatu pentru par-tea prima, am spusu-o inca cu occasiunea trecuta, ca acestu casu s'a intemplatu in an. 1871, si s'a intemplatu asi, ca din nebagare de seama s'a predatu lui Kohner, care falimen-tasse, unu cambiu sequestratu pre calle jude-catoresca.

Oratorele narredia apoi pre scurtu intrega istoria dej'a cunnoscuta, cum adeca Kohner, locutoriu din Pest'a, a falimeatatu, cum s'a intemplatu d'a ajunsu in posesiunea unei ereditati considerabile dupa mortea fiului seu in Havann'a si cam creditorii sei, audiendu de acest'a, si-au reinnoitu pretensiunile. Ministrulu spune apoi ca spre multumirea pretensiuniloru cellu pucinu a creditoriloru cari avean antai-tate s'a depusu la ministeriulu de justitia unu cambiu tramissu din Havann'a in valora de 9799 franei si 8 centime, si acestu-a este cambiulu cu precin'a. Ministrulu recunosce

apoi, ca aici subversedia o errore, o negligntia destullu de regretabila, d-sa inse n'a potutu se ordone investigatiune disciplinaria contra officiantului respunsabila si culpabilu, de-ora-ce acestu-a este superioru toturoru membriloru, ce ar fi avutu se formedie commissiunea dis-ciplinaria, carea se affia in sinulu ministeri-ului, de alta parte apoi nici n'a affiatu de lipsa, de-ora-ce insu-si d-sa a studeatu cans'a, a vedutu ca din ce cauza s'a comissu erro-re si astfelu a complanatu lucrulu dupa cum a affiatu de bine, dupa cum i-a dictatu consci-enti'a. — Ce se atinge de a dou'a parte a acestei affaceri ministrulu spune, ca respecti-vulu a depusu banii si acesti-a s'au impartitu intre creditori. Prin acest'a cestiunea ar fi re-solvita; remane deci ca si camer'a se se enun-cie, daca este multumita cu atata, ori nu.

Eduardu Z s e d e n y i presinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'a ar ave se iee actu despre respunsulu ministrului si ast-feliu se treca la ordenea diliei.

Franciscu D e a k inca iea cuventulu intru apperarea ministrului. Vorbesce atatu din puc-tulu de vedere allu eroarei comisse din par-tea officiantului respectivu, catu si din punctulu de vedere allu desdaunarii creditoriloru. Spune apoi, ca ministrulu si-a implenitu detorint'a in ambele privintie. D-sa inse nu este de pa-rerea, ca camer'a se cere de la ministru pre-sentarea actelor relative la acesta afacere, pentru ca are deplina incredere, ca ministrulu a desfasuratu starea lucrului dupa cum se affia in realitate; dreptu aceea d-sa primesce propunerea lui Zsedenyi, d'a lua actu despre respunsulu ministrului si d'a trece la ordenea diliei.

Colom. T i s z a reflectedia lui Deak si intre altele dice, ca daca este lipsa a se ad-duce lege si despre justitia administrativa, atunci Ungaria se incete a se mai numi tierra constitutionala. Oratorele spriginesce propune-rea lui Horanszky, relativa la presentarea actelor.

In fine cestiunea se pune la votu si majo-ritatea accepta propunerea lui Zsedenyi.

Siedint'a de la 26. Maiu, 1873.

Siedint'a se deschide la tempulu indatenatu. Antoniu S z a k a l l, in calitatea sa de rep-ortore, comunica intre altele, ca Ioachimu M u r e s i a n u, alesu deputatulu distr. Naseu-dului, cerc. Rodnei provocatu fiindu inca ina-into de Pasce, spre a-si present'a literele cre-dentiale si a-si occup'a loculu in camera, a respunsu pre calle telegrafica, ca se i se mai dea tempu pana dupa serbatorile Pasce-loru; aceste inse au trecut de multu si cu tote aceste dlu Muresianu nice nu vine a-si occup'a loculu in camer'a, nice nu-si tramitte literele credentiale; — intreba deci camer'a, ca voiesce a resolve acesta cestiune, seau cu-geta a mai accept'a. (Colomanu G h y c z y cere a se pune cestiunea la ordenea diliei.) In urm'a acest'a camer'a decide a pertract'a acesta cestiune in siedint'a prossima.

Se publica apoi resultatulu alegerii din siedint'a trecuta. In acesta siedint'a s'a alesu adeca doue commissiuni, un'a catastrala, era alt'a pentru essaminarea fonduriloru si a fun-datiuniloru ce se affia sub administratiunea ministrului de culte si instructiune publica.

Diu'a pentru siedint'a prossima, nepoten-du-se statorf de pre acum, se va annunci'a in modulu indatenatu, prin placate.

Diecesa Ghierlei la 15 Maiu 1873.

Neci odata dora sentint'a „Stilulu e o m u l u” nu s'a addeveritu mai bine ca prin correspondint'a, respectivu replic'a din Bai'a-mare cu dat'a 26. Aprile a. c. (facia cu cor-respondint'a mea din Nr. 27. „Fed.”) aceea reversa destulla lumina asupr'a capaci-tatei culturale si caracterului Dlu replicante d'in Bai'a-Mare.

Minunate sunt argumentatiunile Dlu re-plicante: a) poporulu din Ugocia nu va ajun-ge Necicandu la sortea Doroghailoru pentru ca: acellu poporu e saracu: si pentru ca elementulu strainu nu se pote in-pacc'a (ded'a) cu traiulu simplu allu locutoriloru de aici b) preotii Doroghailoru pre a desse ori desnationalisati, cu incetulu au magiarisatu beseric'a, amvonulu si scol'a; c) assemenea impregiurari se affia a sta-di nu in Ugocia, ci in unele

commune romane d'in comitatulu Salmareli: la Seinu, S a t m a r i u, si in centrulu Tierrei Oasiului la B i s s a d u, unde Roma-nismulu e periclitatu din cauza: ca pre langa totu zelulu laudabilu nu s'a potutu infintia scole romanesce, pentru se n-tiementele inflaccarate nati-onale alle lui Manu si Branu si a „unu-nume fora de nume” decum-va acestu-a e pa-roculu Bissadului.

Adeca, onorati cetitori! dupa logic'a bai-mareana: uniculu talismanu allu nationalitatu nostre este miser'a si pogaci'a cu cari elementulu strainu nu se pote impac'a. — pre Doroghani i-a magiarisatu preoti des-nationalisati; — la Seinu, Salmariu si Bissadu Romanismulu e periclitatu priu se n-tiementele inflaccarate nati-onale (ipsissima verba). — Frumosa lo-gica, frumose argumente, si rigorosa conse-cintia!

D'in parte-mi, Domnule Redactoru! n'am intentiunea a face cea mai pucina reflexiune asupr'a acestoru asserite din unic'a cauza, pentru ca am esperiatu, ca astfelu diseredi toti acei-a, cari sub velulu nationalismulu v e n e d i a scopuri egoistice seu marsiave — atata totu-si sum silitu a observ'a, ca de-ca cutare a potutu merul ore-candva testi-moniu de maturitate cu astfelu de capaci-tate: daca cutare aspira la titulu „Ma-ri'a Ta” cu assemene logica; daca in fin-cutare are cutediantia a essi in publicitate cu decifratele consecintie, atunci si „frun d'i g a n s c e i, r e u m e d o r u c a l c a i e l e” ind e poesia, si inca classica.

Amu dissu, Dnule Redactoru, ca nu mi scopulu a me demitte in censurarea partii ace-tei-a; ceea ce m'a indemnatu la scriere duplica acestei-a este Salvarea onorei allor t r e i barbati, atacati in firm'a si termin-ati de Dlu replicantele d'in Bai'a-Mare.

Cicerone (Brutu XXIII.) estu-modu adme-nesce pre oratori „Duae summae sunt in or-tore laudes; una s u b t i l i t e r disputand ad docendum; altera graviter agendi ad am-icos permovendos” era Montalembert. in dis-cussiunile salle, prefera mintiunei scandalulu.

Auctorele repliciei amintite nu a dispy-tatu neci subtiliter atunci candu ataca persone si familii, cari pre Dsa ne-candu nu l'au provocatu; p r e f e r i m e x d a c i u l u a d e v e r u l u a t u n c i c a n d u a s s e r e d i c a i n S e i n u, S a t m a r i u s i B i s s a d u, n e c i u n u e s t e d e s c o l a r o m a n e s c a. — Se-va escu-pote S.Sa replicantele cu nesciintia si in-formatiunea partiala! ah! atunci culpabilulu pote fi scapatu prin u-nu a m s c i u t u i n s e r e p l i c a n t e l e m n e c i p r e a c e s t a c a l l e n u p o t e a v e m a n t u i n d i c a t u.

Pentru ca, onorati lectori! faptele si m-ritele barbatiloru atacati de D-sa, pre ori c-re terrenu, fia besericescu, fia nationalu, fia scolastecu, sunt cu multu mai invederate m-palpabile, decatu ca elle se nu fia devenitu cunnoscint'a si vederea romanulu Salmare-liu, fia acellu-a chiaru si renegatu. — D'u din vecinitatea Seineloru nu pote affirm'a, ca nu are cunnoscintia propria: cum de don-nulu protopopu din Seini, Dnulu Georgiu M a n i u, in intregu cursulu vietiei salle s'a u-negatu pre sine pana la e r r o r e o s t e n d i t u m a i s i n u m a i i n s a d i r e a r o m a n i s m u l u i, p r o p a s s i r e a p o p o r u l u s i i n f l o r i e a b e s e r i c e s a l l e. — Nu D. Replie. nu pote neg'a ca M-niulu in restempu de 10—12 anni a economisatu confessiunei salle unu capitalu de pre-10. mii floreni v. a.: a infintiatu si suste-nutu doue classe elementarie in spiritu rom-nescu si cu successulu cellu mai eclatant a cumperatu fonduri pentru beserica si ca-parochiala in loculu cellu mai de fronte al oppidului seu; numai meritulu Maniului e-daca asta-di beseric'a din Seini e proprietari unei sessiuni preste 150 cubuli de pamentu d'icu, aceste tote indaru le va neg'a Dnulu replicante, pentru ca la acellu casu lu voru minti inae-si petrele depuse in fundamentu maretiei beserice romane d'in Seinu.

B r a n u? ah! Domnulu meu, candu p-nuncii acestu nume, attingeti palari'a si des-ga-ti curellele incaltimentelor! Spune-Domnulu meu, candu si cine a infintiatu c-e doue classe, si asta-di confessionale, pent-elevii si elevele greco-catolice din oppidu Salmareli? Cine a conceputu ideea si a mu-citu pentru intruparea dotatiunei unei cate-

romane in Satmaru? — dora clicanii Dvostre? nu, Dnulu meu, nu! ci pre candu Dvostre faceati svaturi preste svaturi in contra amalgamisării: pre candu capulu vediutu allu clicii acestei-a pre nesce „fac me talem, talis ero“ d. proseliti i fanatici blaterandu „cu ardeleanu neci in raiu“ — pre candu . . . d. cu, pre atunci Branulu, numitu de Dvostre fara ori ce merit: diu'a noptea a studeatu callea si modula, cum se scape de abisulu perirei Romanismulu din Satmaru: a muncitu cum se adune cellu pucinu mladitiele, unic'a sperantia a natiunei nostre — in una societate de lectura: a cersitu prin publicu si calli private carti romanesci pentru biblioteca teneretului: a procuratu diurnale de spiritu romanu afara de cele din patria si din Romani'a libera.

Asia, Domnulu meu! pre candu integra clic'a Dvostre a bonedidoneessempillare din Federatiune — celalalte diurnale rom. neci de aume nule cunnosceti — atunci studentii romani la gimnasiulu magiaru d'in Satmaru se nutriá cu nectariulu vivificatoriu allu diurnaleloru din Romania libera „Steua Dunarei“, „Traianu“, „Trompetta Carpatilor“, „Romanulu“ si „Isis au natura“.

Asia Domnulu meu! meditiedia pucinellu si te vei convinge, ca acestea nu sunt asserțiuni essagerate, ci fapte complinite cari n'au trebuintia de neci unu comentariu, d'in cauza: ca onorab. publicitate romana de multa possiede articlii, correspondintiele, disertatiunile, criticile literarie si poesiele religiose alle acestui individuu, pre carele Dv. avureti cutegharea a-lu attaccá in asia termini neloiati.

De la Satmaru, penetrandu in centrulu Terrei Oasiului, inse me voiu restringe la acea asserțiune respective profetafratie sa in Cristosu a Dnului Replicante „Manu si preutulu d'in Bissadu inca sunt ammentintiati de acesta sorte d'a-si parasi turmele — fiindu in processe continue si inverzimate cu insi-si poporeniiloru“ — Da, da, profetulu meu! inse era necessary ca se adangi si casulu „candu adeca Dvostre ati deveni episcopu sau cellu pucinu canonicu Armenopolitanu.

Pana atunci inse, Domnulu meu! am onore! ati atrage attentiuinea laudavera la acea impregiurare cam caracteristica; — adeca ce pote fi causa de, pre candu cei cu processe continue, prin poporeni in verzu nati deveniu alessi de membri comitatului comitatensu — consuffierii Dtalte cu ia pacea si popularitatea bucinata nu sunt a stare a prende neci in dieta neci in comitatulu uniculu locu?! — Caus'a adeverata asta data o restacu din uniculu motivu, ca prin revellarea ei s'aru blamá unii, cari sunt straini replicii Dvostre.

Dupa aceste eram la finea Duplicei melle, candu eccu cu numerulu 33. allu „Fed.“ primescu correspondintia „Pacalitului“ prin Satmaru — frate de cruce allu Dlu d'in Baia-Mare; — O Sanctas gentes! — Citescu — a indata observu ca bunulu Domnediu allu Romaniloru mi l'a datu — nec ego melius — a disputa contra Baia-mareanulu. — Si asia, la casu, candu titerere melle aru fi toca la urechi'a surdului d'in Bai'a-mare, me atresce sperantia, ca va fi desceptatu prin ase-si contraprobele proselitiloru si assecielorulu alle; deci era-si imploru permissiunea On. publicu pentru ca se potu face scurta conentare cu aceste doue replice renumite.

1. Dlu din Baia-mare asseredia ca „Manu-Branu, Napoianu sunt omeni fara ori ce merit“ din contra „Pacalitul Satmarelui“ inasintea meriteloru zelosiloru barbati ammentia se pleca.

2. Baia-mareanulu discuta ca „acestu triumviratu passindu pre facia ca apostoli ai Romanismulu, cu tote sentiemintele n'afaccarate nationale a remasu a lupta singuri — si reactiunea a triumfatu“ miserulu pacalitu din contra, in tota naivitate sa marturesce contrariulu d'candu „si fara acesti trei domni amu avutu preuti depretati causei nostre nationale, si a diavolu de stullu, cari nu concedu nimeniu zelulu loru atatu nationalu catu si beserieru“ — acesta confruntare inca n'are trebuintia de comentariu. Inse pentru orientarea sigura a Onorab. lectori sum totu-si impuscu a face pucina essegetica si aici. Adecu prochi'a Turtiului dupa replicantele Bai'a e

„grassa“ ca atare merita a fire salvata de unu Manu, Branu, Napoianu, cu ori ce pretiu fia si assaltu.

Punctele strategice precum si armele s'au avisatu din Baia-mare, inse nu au fostu cine se le intiellega; — Urmariile sunt triste ca-ci in locu se lupte pentru scopulu prefiptu, combate unulu in contra altuia; frumosa armata, mai frumosi combatenti, si mai eclatanta victoria?! da-mi Domne totu astfelu de contrari!

Use ca se nu perdemu tempulu mai pretiosu decatu aurulu — ve provocu Domnilorulu replicanti! la mai diliginta studeare a articulu a celui-lu-a pentru Dv. atatu de ominosu, ca se ve convingeti, cum acolo nu sa innegruta neci zelulu religiosu, nu s'a pusu sub cestiune neci activitatea si cumca nu s'a petatu neci onorea preotiloru d'in acellu tinentu, ci acolo s'a asseratu a) conducatorii poporulu acellui-a neci de nume nu cunnoscun grammatec'a romana b) Onorab. publicu romanu are mai chiara sciintia despre tier'a Hotentotiloru, decatu despre aceste commune romane c) Acollu diurnalele romane sunt nesce obiecte necunnoscute. d) in acelle parti generalmente domnesce unu cosmopolitismu rigidu.

Vedeti, Domnilorulu replicanti! astfelu de asserțiuni ch i a r e nu se potu refrange cu, t e c h e m e c h e, u n s u c u o u a sau prin astfelu de argumente: ca fiaertatulu parreu allu Turtiulu a cascigatu capitale basericee alle, ca beserica din Gherti'a-mica dispune de preste 12,000 — fia brandia si multa si buna, nu are pretiu daca . . . —? ca in Gherti'a-mare s'a edificatu baserica pomposa, in Odoreu, inca e beserica pomposa, inse mai bene fia de lemmu, decatu cu inscriptiuni magiare — mai incolu, ca triumviratulu e fora ori-ce merit, si va fi silitu a-si parasi parochiele?! cu astfelu de metoda veti profitá acea, de publiculu romanu — nolle velle — va fi adstrinse a applicá preste caracterele si capacitatea Dvostre sententia „dum fugiunt vitio Stulti, in contraria currunt.“

Assertiuni chiare si positive se refrangu numai si numai prin contraprobe asiderea chiare si positive. Postimu la prassa. Asserțiunea mea la a) se-va refrange numai atunci candu replic'a va fi conceputa, stilisata sau cellu pucinu depurisata, de conducatorii poporulu amintitu; pentru ca, ertati Dnilorulu replicanti d'in Baia si Satmaru, sunteti numai nesce advocati — pote nechiamati — in totu casulu egoistici. La b) provocatii Domni pastori suffl. se documentedie ca: daca nu de la crearea lumei, cellu pucinu de la descalecarea romaniloru in aceste parti, cine? candu? si ce? a relationatu publiculu romanu despre aceste locuri alle lui Traianu? la c) interesatii domni pastori binevoiesca a avisá numerii currenti ai diurnaleloru, sub cari sunt prenumerati si ce felu de diurnale? de sine se intiellege ca vorba e de diurne romane, si se se faca unic'a exceptiune cu privire la Dnulu prota „Vasilii Andercu in fine la d) cine? candu? si ce summa a testatu sau contributo, si pentru ce scopuri nationale romane?! Si atunci, Domnilorulu mei! ve assigurediu: ca insu-mi, tota pre acesta calle a publicitatii mi-voiu recunosce „meam maximam culpam“ insu-mi voiu eschiamá primulu „se viedie acei zelosi preuti cu spiretu romanescu, la multi anni!

Inse pana la acelle calende de siguru grecesci, Domnilorulu mei replicanti, tienu tare la celle ce am scrisu.

In fine amaru „pacalitul“ d'in Satmaru la suatulu seu „mai bine faceai daca taceai“ am se-i observu: insu-mi amu esperiatu ca „mai usioru e a tacé“ apoi inca si mai usioru e „dolce e far niente“ inse in acea cunnoscintia firma, ca aceste atribute Creatorele naturei-le au retienutu pentru animalele celle mai vile, poftima folositi-ve, nutriti-ve cu d'insele, eu d'in parte-mi voiu remané amiculu activitatii, allu a ct i u n i i chiaru, intru intiellesu nationalu si nu numai puru si simplu besericescu.

„Armeno, oltanu.“

De sub Cetatea lui, din Geliu in Maiu 1873.

Dle Red! Permitted-mi pucinu locu in pretiuitulu Dv. dinariu „Fed.“ Voiu fi forte scurtu si obiectivu. Imbetranitu in dillele melle totu deaun'a mi-a fostu uriti lingus-

torii tereitorii si venatorii de gratia pre calli neculificabili, de ora ce amu fostu si sumu convnsu ca atari individi mai multu ruinedia decatu edifica.

Amu cetitu Dle Red. in diariulu DV. Nr. 23, nu articlu de langa Clusiu in care Dlu prot este laudatu intr'unu modu essageratu. Eu totu deaun'a m'ama interessatu de investimentulu poporulu in genere, dara in specie de ellu din protopopiatulu Clusiu, unde am vediutu procedur'a la trei dd. protopopi, doi acum canonici in Blasiu, pre cari Dlu aduatiuru i accopere cu umbra grossa.

Dlu aduatiuru „unu romanasiu“ dice ca a facutu una callatoria de la Clusiu pana la Meseiu. — se-mi ierte dlu „romanasiu“ daca i voi dice ca nu au facutu nice o callatoria, ci a scrisu d'in unghie, fara de nici o notitia, daca potemu imbetá lumea cu apa rece, pentru ce se nu-o facemu? cum stau scolele in protopopiatulu Clusiu indata i voiu arreta, era pana atunci intrebu pre dlu „romanasiu“ ca are cunnoscintia pedagogiei moderne si respectivu a cerintieloru investimentulu, investiatoriu e sau ba? occupa-se cu legerea starii investimentulu la alte popore? Si dacu da, reu face destullu, ca-si perde tempulu cunnoscintiei forte anguste.

Veindu la nodulu gordianu, la starea investimentulu d'in protopopiatulu Clusiu, inainte de a da o icona viua, punu modest'a intrebare: candu e ore mai usioru a manca? candu e bidalu golu, sau e pliu de diumetate? apoi in legatura cu acest'a, candu a fostu mai greu a fi Ercule in 1850? sau asta-di, candu sau introdussu scolele dupa norm'a deacumu, dupa ce antecessorii, despre carii au vremu se scimu nimic'a au ruptu ghiaci? respunsulu e evidentu si cine a fostu acellu rumpetoriu de ghiacia in protopopiatulu Clusiu? fostulu de atunci protopopu pre care totu tieranulu lu cunnosce sub nume de Negrutiu-Fekete, ellu a fostu intemeiatorulu si poporulu pana asta-di l'amintesce cu dulce suvenire, successorulu d. sale fu eruditulu barbatu d-lu Pamfilie carni-a intru addeveru i-a diacutu la anima caus'a scoleloru.

Lasu eu, ca si nonlu protopopu va fi zelcusu, inse in unu tempu asia scurtu, erte-mie lumea, nu a facutu ce-va nou, precumu in Dretea, sub d-lu Pamfilie a fostu lefa investiatoriulu 160, fl. v. a. acumu e redussa la 70, fl. Ag hiresiulu inca sub d-lu Pamfilie a avutu investiatoriu zelosu, si pote tocm'a la commun'a acest'a se provoca d-lu „romanasiu“ candu dice, ca fetiorii si fetele canta in beserica, acest'a nu e meritulu investiatoriulu presente, care nici urma de clase nu are, fiindu cu viuelulu pre spate si investiatu in charge scola. Tautiulu, in care numai in dillele trecate s'au destituitu investiatoriulu din cauza ca la luarea essamenulu prin delegatulu protopopulu a aflatu ca nu numai pruncii nu sciu ceti, ci nice insu-si investiatoriulu, despre care sciu d'in fantana sigura, ca are deplina cunnoscintia si laudatulu protopopu din essaminare? Acum dle romanasiu ti-se vedu unghiele din saccu. Apoi ce e Sumurdueulu, unde de prin Februaru nice unu pruncu nu ambla la scola? Buda-vechia? unde unu „obsitariu“ e docente.

Apoi cu starea celloru lalte scole nu voiu desgustá pre on. lectori, nu potu totu-si ca se nu ammentescu Lapuulu, unde sub dl. Fekete era scola de modelu in totu com. Clusiu, era asta-di se pote dice, cu dorere, cea d'in urma scola, avendu docente unu obsitariu si acestu-a ne avendu urma de classa.)

D'in cottulu Dobica, 1873.

Domne ce au gressitu Teutisienii (Nyárlo Kékes) de d'atatea ori se despoie de subsistint'a materiala, prin omeni fara semfiri, fara lege, si fara caracteru, demoralisati! Doue despoeri alle Teutisieniloru prin legi (fara-de-legi) de o summa de 15,000 fl. v. a. le vomu trece cu vederea si ne vomu occupá

*) Dederamu locu acestoru reflessiuni, observandu numai atata ca „qui plantavit et qui rigavit“ asemene meritu are, era presuposetiunea de venarea gratiei, pentru ore cari laude, fia si essagerate, se nu o admittemu indata si la tota occasiunea ca intemeiata. De si egoismulu este prelatitu, se crederu in nobile si desinteressate jindemuri.

Red.

de a trei'a despoiare, ce ni stá la usia. In tomn'a annulu 1871 venira jobbiztosulu Majer János in Teutisiu si numai de catu tramisse in Lechintia dupa gendarmi si luara unulu cate unulu d'intre poporeni intre pusci, i dusera la curtea lui Wesselényi Béla d'in locu si i facura se traga cruce pentru desmele vieloru; in dar a vrutu cine-va se intrebe, ca ce insemna tragerea de cruce; in dar nu a voitu care-va se protestédie; in dar nu a voitu cine-va se i spuna, ca viele nu sunt facute pre locu domnescu si se tienu de mosfe, pre cum si gradinile lor; in dar a voitu care-va se dica ca in ante de 1848 n'au datu atata decima, ca-ci n'au potutu, fiindu ca gendarmii de la spatele omului, dupa porunc'a lui Majer János lu-ammentintia si strapungeá cu baionetulu in spate spre a trage cruce, la ce omenii in antea assistentiei de gendarmi i-au si implinitu scopulu seu infernale. Ba, pre unu intelleginte d'in locu Ilie Suciului nu l'au chiamatu de facia, ci punendu in batjocura pre d'insulu 10 1/2 ferie vinu decima pre totu annulu, pre candu in ante de 1848. totu pentru vi'a aceea, tatalu densulu au platitu 2 ferie, lau subscrissu si i-au trassu cruce Majer János in tocm'á, ca unu omu fara crescere si care nu scie serie. Majer Janos serbu, pre tempulu romaniloru au fostu romanu, era acum e cellu mai incarnatu magyaru prasitu pre aci, omu nesatiosu, omu care pururea sare dintr'o deregatoria in alta, omu care a fostu catu-vu tempu adjunctu de solgabiro in cerculu Buzei, care l'au si sbiciuitu de ovesu mai cu sama. Bucura-te Majere dorati-vei poteastemperá poft'a nesatiosa cu decimele Teutisieniloru. In annulu urmatoriu, 1872 ne-am treditu numai cu o ammentintiare, se platimu rat'a prima de decime, cam cu 2200 fl. v. a. Amu alergatu si amu bagatu advocatu pre D. Augustu Munteanu d'in Ghert'a, inse nu scimu dacu d'in nepassarea D. salle, sau d'in mai bun'a dotare a contrariului nostru, nu ne potemu bucura nici de unu resultat, ca-ci acum numai atata ne astepta, pana ce se voru coce holdel; apoi odata ne voru inundá ca locustele; spre a le luá d'in gur'a prunciloru, pentru decime.

Si astfelu siliti a vinde si cate vite mai avem, si asia de aci inainte vomu lucrá mosiele cu sap'a in locu de plugu, ca pe tempulu migratiunii poporeloru barbare.

Facemu attenta pre on. publicu, si mai cu sama pe D. ministru de justitia Paule r ca se dispuna a se tramitte commissiune in Teutisiu, se se iée lucrulu in meritulu lui, si se simu usiurati de ce suntemu apessati pre nedreptu, ca cu summa de bani scosa si storsa de pre noi se potemu solvi contributiunea, ca-ci suntemu remasi in restantia mai pana in crescutu.

Teutisienii.

Blasiu, in 22 Maiu, 1873.

Stimate Dle Red!

Societatea de lectura a teologiloru de la Seminarulu archidiececanu gr. cat. centrale din Blasiu va tiene o siedintia publica in 1 Juniu st. n. a. c. dupa Programma urmatoria:

1. Invocarea spiritulu santu, prin corulu seminariale.
2. Deschiderea, prin D. prefectu de studie Gedeonu Blasiuanu.
3. „Cate-va trasure d'in vietia episcopulu Ioanu Innoc. Clainu.“ discursu de Nicolau Galea teol. an. IV. rostitu de autoriulu.
4. „Romanulu“ poesia de G. Tautu, cantata de corulu seminariale.
5. „Transilvani'a“ poesia D. Urisianu declamata de Ioanu Campianu teol. an. II.
6. „Fantasia“ piesa compusa si essecutata pre violina de Traianu Costande teol. an. I. cu acompaniamentu.
7. „Folosulu si confessionalitatea scoleloru poporale“ diseratiune de Vasilii F. Saltelechi teol. an. IV. cetita de autoriulu.
8. „Diorile“ poesia cantata de corulu seminariale.
9. „Franci'a la an. 1870“ poesia de Iosifu B. Vasilcu teol. an. IV. declamata de autoriulu.
10. „Patriotulu bunu si renegatulu“ dialogu compusu si rostitu de Teodoru Popu teol. an. II. si Arseniu P. Bunea teol. an. I.
11. „Cuadrilu“ essecutatu de music'a instrumentale a alumn. semin., sub conducerea Dlu magistru de musica M. Cozacu.

12. „Maisteru-stricta“ satira umoristica, de-
clamata de Teodoru Crisianu teol. an. III.

13. Inchiderea.

14. Mersulu ostasiloru Romani d'in Bassa-
rabi'a cantatu de corulu seminariale.

Iosifu S. Vasileu, Dionisiu Velicea,
presied. not. coresp.

VARIETATI.

*(Deputati alessi). Pentru con-
gressulu scolariu, ce se va tiené in Blasiu,
s'au alessu pana acum'a: D. D. G. Bari-
tiu, Ar. Densuianu, Lad. Vaida,
S. Assente, bar. Popp'u, bar. Ursu,
Ios. Popu, Leont. Popu, Dr. Stoi'a,
P. Dunc'a si Duc'a.

* [Lumin'a]. Redigerea organului
„Lumin'a“ este incredintata D. D. Goldi-
siu, redactoriu conductoriu, Georgiu Pop'a
si Ionu Moldovanu, corectori.

*(Impartire.) De consistoriulu ba-
ser. rom. gr. ori. d'in Oradia-Mare se tienu
urmatoriele siesse protopresbiterate: a Ora-
dii-Mari cu 60 comunit. 32,528 suflete; a
Pestesiului cu 54 com. 34,540 suf.; a Tin-
cei cu 33 com. 30,469 suf.; a Beliiului cu 43
31,248 suf.; a Beiusiului cu 54 com. 33,310
suf. si a Vascoului cu 50 com. 30,528 su-
flete. Deci la o alta de consistoriulu oradau
se tienu d'in 294 comunitati 194,623 sufle-
te. „Lum.“

*(Venitulul curatu) incursu de
la balulu d'in Blasiu, datu in 19 Jan. a. c. in
falosulu Reuninei femeiloru romane este 227
fl. 45 cr. v. a. Intre generosii contributori era
videmu pre metropolitulu Dr. I. Vancea
contribuindu 100 fl.

*(Macedo-Romanii dau seme-
ne devietia.) Din corespondintiele din
Macedonia se vede ca si intre Romanii de
acolo s'a desceptatu ide'a de a se emancipa
de administratiuna religioasa a clericiloru gre-
ci, avendu de esemplu si stimulu emancipa-
rea besericeii nationale bulgare. Urmatorulu
pasagiu din o corespondentia inserata in
„Courrier d'Orient“ ni da o idea despre acés-
ta: Fiindu ca Romanii din Pinda platescu
diuemetate leaf'a ce se platescu episcopulu de
Geben'a, ei declara in publicu ca nu voru
potea suffer a li se tramite pop'a Nicola ca
episcopu si nici ca simplu preotu: ca daca
Patriarhulu lu numesce episcopu de Geben'a,
Romanii se voru vedé siliti se cera unu epis-
copu d'intre densii, era nu d'in grecei, pre-
cum au facutu Bulgarii cari alegu pre epis-
copi d'intre conationalii lor. Este bine ca
se face acésa declaratiune in publicu pentru
ca Romanii, la trebuintia se-si pota face va-
labile drepturile lor pre langa guvernulu
otomanu.

*(Unatriumfu allu junimei
romane.) Sub acestu titlu apparu in Nr.
35. d'in a. c. allu diuariulu „Albin'a“ re-
dactatu de Dlu V. Babesiu, o noutate
d'in Vienn'a, carea ni spune ca: „medicinis-
tulu de allu doilea annu V. B. a fostu
cellu d'antaiu d'intre studentii romani, carele
cu successu excellente a sustienutu tote trele
essemenel d'in scientiele naturali“ etc.

Nu me poteam mirá destullu despre laud'a
pusa pre collegulu meu, si spunendu sinceru
mi-para ridicleu: cum pote unu parinte in-
tr'o foia publica, redactata de d'insulu, se-si
laude pre fiulu seu si inca in unu modu asiá
essageratu?!

Sensatiunea, ce a produsu acésa publi-
cations in studentii romani de aci, credu ca
si-o pote intipui ori si cine.

Nu d'in ambitiune neci d'in invidia, —
departe se fia acésa, de mine, — ci pentru
ca O. Publicu romanu se nu cugete: ca dora
intre studentii romani medicinisti „numai
unulu“ a depusn essamenel amentite cu des-
tinctiune, si ca med. V. B. ar' escele
singu. u intre ei, si de alta parte pentru ca
in venitoriu asiá ce-va, ce pana acumu numai
in „Albin'a“ am cetitu, se nu se mai publice
pria diuarie, — d'in aceste cause mi-ieuu li-
bertate a face urmatoriele observatiuni:

a) E falsu ca collegulu meu V. B. a
sustienutu tote trele colloquiele, ci unulu la
depusu in decembre 1872, allu doile in dillele

treceute, era de allu treilea numai „Albi'a“
scie.

b) La ultimulu essamenu allu med. V. B. nu a assistatu „lume mare“ ca-ce neica nu era curiosu, ci numai unu numerude
studenti ca la ori si care colloquia, si in pe-
cie d'intre Romani au fostu presenti numabei,
cari aveau se depuna si ei essamenulu otu
atunci sau in un'a d'in dillele urmatorie.

c) Ca cuvintele: „Professorele Dr. Schmar-
da era neobositu intru inventarea si punea
de catu mai grelle intrebari, dar' in asseie-
nea gradu era supprinsu si chiaru uimitu de
respunsurile romanului“ etc. sunt prea essage-
rate, vede ori si cine.

d) Nu e adeveratu ca med. V. B. a
sustienutu „inante de toti medicinisti“ etc.
numitele colloquie, ci d'in contra, sunt mlti,
chiaru si d'in an. II, cari au depusu in apta
tote trele s'au cellu puoinu cate doua totu cu
successu excellente, si inca in sem. I, deca
inaintea Dsalle. Med. V. B. are collegi
cari, desi candu venira la Vienn'a abia cun-
nosceau in catu-va limba germana, totusi
le-au depusu ca si Dsa. Ore acesti tenei nu
sunt mai meritati decatu collegulu meu V. B.,
carele scie mai bine limba germ decatu
cea materna?!

In genere: unu „colloquiu“ fia
fostu catu de stralucitu e prea „neinseman-
tat“, incatu se pota meritá laude in unu
diariu publicu.

Daca doresce Dlu Redactoru V. Babesiu,
eu i-potu spune numele studentiloru amentiti
si i-potu documentá prin testimonie valide
adeveritatele observatiuniloru melle.

De ar fi scrisu D. Red. Babesiu despre
Dr. Ioanne Moga, unu teneru d'in Transil-
vania, carele in vre-o cinci lune dupa ce ab-
solvisse a si depusu tote „rigorosele“
cu successu „excellente“ si fu promotu
la demnitatea academica de „Doctoru in tote
ramurile medicinei“ — carele intra adeveru
au fostu „unulu d'intre cei d'antai“ d'in stu-
dentii absoluti, cari au finitu asiá iute si pre
carele la promotiune Dl. Spáth l'a laudatu
publice — atunci laud'a ar fi fostu si demna
si meritata si toti ne am fi bucuratu de diusa.

In fine mai am se amintescu, ca nu
intellegu, cum „Albin'a“ pote numi essame-
nel unu studentu: „unu triumfu allu junimei
romane“ si inchiau repetindu cuvintele unu
doctorandu, relativu la veracitate. Redactiunii
„Albinei“ — „Ce garantia avemu, ca se po-
temu da crediementu unei Redactiuni, carea
nu se sfiesce a mistificá pre cetitorii sei?“

Unu collegu allu lui V. B.

Anunciu.

Nr. 114—1873 Presid. Comitulu Asso-
ciatiunei transilvane, la cererea Comitulu
arrangiatoriu pentru primirea membriloru As-
soc. la adunarea generale d'in Dev'a, d'in
motive ponderose, in siedintia sa d'in 10 Maiu
c. n. a. c. s'a aflatu indemnetu a stranutá
adunarea generale pentru anulu currente de
4, Augustu, cal. nou, a. c. diu'a defiptu de
adunarea generale de la Sabesiu, — pre 11
Augustu cal. nou a. c. si dillele urmato-
rie, totu in oppidulu Dev'a.

Ceea ce prein acésa, conformu §§-loru
14, 21 si 25, d'in statulele Assoc. se aduce
de tempuriu, la cunoscentia publica.

De la presidiulu Asociatiunei transilvane
pentru litoratur'a si cultur'a poporulu romanu.
Sabiu, in 20. Maiu, 1873.

Iacobu Bolog'a, Ioanne V. Russu,
v. presiedinte secreteriu, II.

Francia. In nr. tr. am fostu
disu, ca „daca acestu passu va succe-
de“ . . . inse, dorere, scirile mai recen-
te ni arreta, ca in momentulu candu
pusseramu acea conditiune, se intem-
plá contrariulu de la ce acceptamu. In
24 Maiu Thiers, presiedintele Republi-
cei franceze, dimissioná si in loculu
lui monarcistii alessera cu maioritate
de 27 voturi pre maresialulu Mac-
Mahon.

Intre actualele impregiurari d'in
Francia este lucru desiertu a face
combinatiuni, deci de o camdata las-
samu se urmedie pre scurtu istoriculu
acestei catastrofe infricosiate.

In siedintia d. m. de la 24 Maiu
deput. Boet propune urmatori'a ordine
de di: Adunarea nationale incre-
diendu-se in declaratiunile guvernului
si acceptandu, ca acestu-a se pornés-
ca pre callea politicee conservatorie,
trece la ordinea dillei. — Adunarea
nat. se pronuncia pentru prioritatea
proponerii lui Ernoul. Dupa aceea se
pune intrebaria, daca votisarea are se
fia nominale; ceea ce se respinge cu
375 contra 343 voturi. Adunarea nat.
primesce apoi cu 360 contra 344 vo-
turi propunerea lui Ernoul. Baragnon
dice: „Supremulu interessu allu tier-
rei pretinde, ca guvernulu se mani-
feste cum s'a determinatu, spre care
scopu propune a se tiené siedintia si
ser'a la 8 ore.

In siedintia de sera, Dufaure face
cunoscutu, ca in urm'a siedintiei, tie-
nute d. m. ministrii au datu dimissiu-
nea lor in man'a lui Thiers, care a
primitu-o. Totu o data presinta urma-
toriulu nunciu. „Die presiedinte! Am
onore a presintá Adunarii nat. demis-
siunea mea ca presied. republicei. Nam
trebuintia se mai addaugu, ca guver-
nulu va plinfi tote detorintiele salle,
pana ce va fi supplinitu. Thiers, mem-
bru Adunarii nat.“ — Buffet, presied.
camerei cestesce urmatori'a dechiara-
tiune; „Demissionandu D. Thiers, pre-
sied. republicei, propunemu ca Adun.
nat. se pureda numai de catu la ale-
gere armatoriulu lui Thiers. Chan-
gernir, Ducele de Broglie, Delille, Beul-
lé, Ernoul, Baragnon, Cerdrel.“ (Intre-
rumperi. Strigari in stang'a: Henricu
V! Bazaine! etc.)

George cere, ca Adun. nat. se se
pronuncie daca primesce demissiona,
ce tierr'a nu o primesce. (Aplause in
stang'a.)

Joubert dice, ca regulamentulu ca-
sei prescrie, ca nu se pote trece preste
vre-o demissiona fara a o fi primitu.
„Dvostre,“ dice ellu „nu poteti pured-
de altmentrea facia de primulu func-
tionariu allu Republicei, facia de acel-
lu-a, care ne-a eliberatu.“ Totu astfe-
lu continua si inchiaia discureulu seu
intre applausele stangei. — Dupa ace-
tea Buffet cestesce propunerea, sub-
crisa de numerosi deputati d'in stan-
g'a, Adunarea nat. se decida ca nu
accepta demissiona lui Thiers. Acésa
propunere se respinge cu 368 contra
340 voturi. Buffet, presiedintele voi-
esce se vorbesca, inse este de
repetite ori intreptu. Se nasce tu-
multu infricosiatu. Dupa incetarea tu-
multulu se face alleg' rea, si maresia-
lulu Mac-Mahon capetandu 390 votu-
ri, se proclama presied. Republicei;
unu votu a capetatu si Grévy. Depu-
tatiu republicanu s'au abtenu de la
votisare. Presiedintele Buffet si intregu
biroulu se ducu la Mac-Mahon spre
ai face conosciutu, ca este alléssu pre-
sied. Republicei.

In ser'a de la 24. Maiu 51 mem-
bri ai uniunii republicane subscrisera
si publicara urmatoriulu manifestu:
„Concetatiuni! In situatiunea, in care
Francia se vede arruncata prin actua-

lea crisa politica, este de cea mai ma-
re importantia, ca pacea si liniscea se
nu fia conturbata. Ve conjuramu
a evitá tote, ce aru poté immulti ir-
ritatiunea publica. Liniscea neci candu
n'a fostu mai necesaria ca acum'a. Re-
maneti in pace! ca-ci e vorba de sa-
lutea Franciei si a Republicei.“

In siedintia de nopte de la 24
Maiu la 11¼ ore Presiedintele came-
rei Buffet anuncia, ca maresialulu
Mac-Mahon a primitu, de si nu fara
greutati, a fi presiedintele republicei.
La mediulu noptii, candu deputati
esiau d'in camera, multimea de poporu
i intempiná cu: „Se traiesca Thiers!“

Sciri electrice.

Parisiu, 25 Maiu. Noulu mini-
steriu se va constitui asta di. „Diua-
riulu officialu“ anuncia, ca Adunarea
nationale a primitu demissiona lui
Thiers, si ca a allesu pre Mac-Mahon
presiedinte republicei. La inchiairea
siedintiei de eri Bufet presied. came-
rei primi de la Mac-Mahon urmatori'a
scrisore: „Domniloru deputati! Io as-
cultu de vointia Adunarii nationale,
scutatori'a suveranitati nationale, candu
primescu demnitatea unu presiedinte
allu republicei. Patriotismulu meu se
supune unei grelle responsabilitati, inse
cu ajutoriulu lui Ddieu si allu arma-
toi, carea va fi totu-de-una o armata
de apperare pentru toti omenii de bine,
speru ca vomu poté continuá impreuna
oper'a eliberarii pamentulu francezu,
si vomu poté restabilí ordenea si mo-
ral'a in tierra. Vomu sustiené pacea
interna dupa principiile, pre cari se
basedia societatea de presinte. (Va se
dice, dupa principiile republicane.) Si
spre acésa vi dau porol'a mea ca omu
de omenia si de soldatu.

Viena, 27 Maiu. Allegerile pen-
tru Reichsrath se voru face in Octo-
mvre, si dupa allegerile facute Reichs-
rathulu numai de catu va fi convocatu.

Viena, 27 Maiu. Diuariulu „Bo-
hemi'a“ comunica, ca allegerile directe
se voru escrie pre mediloculu lunei lui
Octomvre. Dietele provinciale voru fi
convocate, numai dupa ce si Reichsra-
thulu va fi convocatu.

Florenca, 27 Maiu. Diuariulu
„Giornale di Firenze“ anuncia ca
Corcelles comunicandu Papei, in pre-
senti'a lui Antonelli, intemplamintele
d'in Francia, Papa s'aru fi pronunciatu
cu multa bunavointia asupr'a lui Thi-
ers si Rémusat.

Londonu, 27. Maiu. Scirile
celle mai recente, ce sosescu nu sunt
prea imbucuratoria. Poporatiunea este
forte irritata a supr'a guvernulu lui
Gladstone. Acestu a se porta forte
neindestulitoriu facia de miscarile si
tendintiele Russiei In privinti'a ces-
tiunei complicate d'in Asia, mai cu
seama in privinti'a cestiunei Chiwa,
unde Russii facu progresse d'in di
in di.

Bursa de Vien'a de la 27. Maiu, 1873.

5% metall.	70.25	Londra	108.80
Imprum. nat.	73.80	Argintu	107.75
Sorti d'in 1860	102.50	Galbenu	5.17
Act. de banca	942.—	Napoleond'or	8.74
Act. inst. crea.	321.35		

Propriet., edit. si red. respundiet.:
ALESSANDRU ROMANU